

[4102] – 353

Seat No.	
-------------	--

M.A. Semester – III Examination, 2012
PERSIAN
Study of Poetic form of Persian Literature ‘Mathnavi’
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Account for the popularity of Mathnavi as a poetic form. 16
OR
Mention the contribution of Timurid period in Mathnavi writing.
2. Assess the contribution of Nizami Ganjawi as a Mathnavi writer. 16
OR
Discuss the characteristics of the poetry of Nizami Ganjawi.
3. What does the Persian Mathnavi owe to Jami. 16
OR
Discuss Jami as a moralists.
4. Estimate Ameer Khusrov as a Mathnavi writer. 16
OR
Assess the importance of Ameer Khusrov among his contemporaries.
5. Write short notes on **any two** of the following : 16
  - 1) Literary trends of Seljuq period.
  - 2) Style of Nizami Ganjawi
  - 3) Life sketch of Jami
  - 4) Ameer Khusrov’s ethical poetry.

[4102] – 453

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
PERSIAN
Study of Poetic Form of Persian Literature
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Define Qaseeda and discuss its structure. 16
OR
What do you mean by Qaseeda as a form of poetry ?
2. Comment on the style of Qaseedas of Zaheer Faryabi. 16
OR
Discuss the characteristics of the poetry of Zaheer Faryabi.
3. Write a critic on Khaquani as a Qaseeda writer. 16
OR
Do you agree that Khaquani is a first rank Persian poet ? Give reasons.
4. Assess the contributions of Firdausi as a Qaseeda writer. 16
OR
Comment on the style of Qaseedas of Firdausi.
5. Write short note on **any two** of the following : 16
  - 1) Contemporary poets of Firdausi.
  - 2) Qaseeda writers of Ghaznavi period.
  - 3) Bahariya Qaseeda.
  - 4) Style of Qaseedas of Khaquani.

[4102] – 453

**T.Y. B.A. Examination, 2011
EDUCATION (General-3)
(Old Course)**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

- Instructions:** i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicates full marks.*

1. Answer the following questions in **20** words **each (any ten)** : **20**
- 1) What is educational psychology ?
  - 2) Write the meaning of development.
  - 3) What is experimental method ?
  - 4) Write the meaning of environment.
  - 5) What is individual differences ?
  - 6) Write the meaning of forgetting.
  - 7) What are the three laws of learning according to Thorndike ?
  - 8) What is defence mechanism ?
  - 9) What is intelligence quotient ?
  - 10) Write the meaning of trial and error method.
  - 11) What is recognition ?
  - 12) What is sensation ?
  - 13) What is imagination ?
2. Answer **any two** of the following questions in **50** words **each** : **10**
- 1) Write the uses of educational psychology.
  - 2) Explain the educational importance of perception.
  - 3) Explain the various types of intelligence tests.
  - 4) Write the nature and importance of insight method of learning.

3. Answer **any two** of the following questions in **150** words **each** : **20**
- 1) What is Introspection ? Explain its merits and limitations.
  - 2) What is personality ? What are the characteristics of personality ? Explain the factors affecting on personality development.
  - 3) What is psychology ? Explain the nature and scope of psychology.
  - 4) What is mental health ? Explain the causes and types of mental conflicts.
4. Answer the following questions in **300** words **each (any two)** : **30**
- 1) Explain the physical, mental, emotional and social characteristics of development of infancy stage.
  - 2) What is observation method ? Write the merits and limitations of observation method.
  - 3) What is learning ? Explain the factors affecting on learning.
  - 4) What is memory ? Explain the various stages of process of memory.

[4102] – 454

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
PERSIAN
Special Study of a Poet 'Khayyam'
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. What is Rubai ? Trace in brief the development of Rubai. **16**
OR
Discuss the contribution of the Seljuq periods towards the Persian poetry.
2. Discuss the Khayyam as a critic of his age. **16**
OR
Write a note on Sufistic poetry during the Seljuq period.
3. Write an appreciation of the style of Khayyam. **16**
OR
'How does the Persian Rubai owe to Khayyam' ? Explain.
4. Discuss whether Khayyam was a pessimist or an optimist. **16**
OR
Do you agree that Khayyam was not a pessimist ? Give reasons.
5. Write in your own Persian the views of Khayyam on **any two** of the following. **16**

[4102] – 153

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
PERSIAN
History of Persian Literature – I
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Describe the socio, political and literary conditions of Iran during the Sasani period. 16
OR
What are the contributions of the Samani period to Persian poetry ?
2. Discuss the literary activity of the Seljuq period with reference to Qaseeda writing. 16
OR
Assess the contribution of the Ghaznavi period to ethical poetry in Persian.
3. What were the literary trends prevalent during the Timurid period concerning the development of Persian poetry ? 16
OR
Who were the great court prose writers of Akbar's period and write a note on one of them ?
4. Account for the popularity of Ghazal as a form of literature. 16
OR
What is a Mathnavi ? What are its essential features as regards its form, diction and style ?
5. Write short notes on **any two** of the following : 16
  - 1) Humayun Nama
  - 2) Component parts of Qaseeda writing
  - 3) Saadi – As a prose writer
  - 4) Style of Hafiz.

[4102] – 253

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
PERSIAN
History of Persian Literature – II
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Comment on the style of Mulla Waiz Husain Kashifi. 16
OR
Assess the contribution of Qua-ani as a Qaseeda writer.
2. Account for the popularity of Ghalib as a Ghazal-writer. 16
OR
Discuss the characteristics of the poetry of Ameer Khusrov.
3. Write a note on the influence of Khaquani Sherwani on his contemporaries. 16
OR
Write a note on sufistic aspect of Hafiz.
4. Discuss the poetic art of Moulana Rum. 16
OR
Discuss the style and contents of the poetry of the Sanai.
5. Write short notes on **any two** of the following : 16
  - 1) Style of Saadi
  - 2) Literary works of Dr. Iqbal
  - 3) Faizi – As a prose writer
  - 4) Masood Saad Salman's poetic art.

[4102] – 354

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
PERSIAN
Special Study of a Prose Writer – Nizami, Uroozi, Samarquandi
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Write a critique on the salient features of Modern Persian Prose Writing. 16
OR
Write a critical note on the different styles of Persian Prose-Writing.
2. Give an account of the life sketch of Nizami Uroozi Samarquandi. 16
OR
Mention the contemporary Prose writers of Nizami Uroozi and determine his position amongst them.
3. Write a critique on Nizami Uroozi as a Prose writer. 16
OR
Comment on the style of Nizami Uroozi.
4. Write a critique on the subject matter of Chahar Maqala. 16
OR
'Chahar Maqala' is one of the most valuable and interesting prose works'. Discuss.
5. Write short notes on **any two** of the following :
  - 1) Effects of European literature on Persian Prose.
  - 2) Literary works of Nizami Uroozi.
  - 3) Literary trends of Modern Persian Prose Writing.
  - 4) Persian Novels.

[4102] – 151

Seat No.	
-------------	--

M.A. Semester – I Examination, 2012
PERSIAN
Classical Prose Text (Subordinate)
(2008 Pattern)

Text Books : گلستان سعدی باب پنجم و ہفتم، اخلاق محسنی باب دوم و پنجم

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.

2) **All** questions are **compulsory**.

1. Trace the development of prose writing in Persian. **16**

OR

Estimate saadi as a prose writer.

2. Assess the importance of Mulla Waiz Husain Kashifi among his contemporaries. **16**

OR

Write a critique on 'Akhlaque-e-Mahsini'.

3. A) Reproduce in your own Persian **any one** of the following : **08**

(۱) حکایت پرو پسران

(۲) حکایت ملک و شخصے

(۳) حکایت فاضل و ملک زاده

B) Write in Persian the views of Mulla Waiz Husain Kashifi on **any one** of the following. **08**

(۱) عجز و انکساری (۲) خلوص نیت (۳) دعا

4. A) Write short note on **any one** of the following: **08**

1) Subject matter of 'Gulistan-e-saadi'.

2) Literary trends of Ghaznavi period.

3) Style of saadi.

B) Write short note on **any one** of the following :

08

- 1) Ornate style of writing in Persian literature.
- 2) Ethical importance of 'Akhlaque-e-Mohsini'.
- 3) Life sketch of Mulla Waiz Husain Kashifi.

5. Translate **any two** of the following passages in **Urdu, English** or, **Marathi** from **A** and **B** :

08

(A)

- (۱) آورده اند کہ مرآں پادشا ہزادہ را کہ مطمح نظر او بود خبر کردند کہ جوآنے بر سر این میدان مداومت می نماید خوش طبع شیریں زبان سنبھائے لطیف می گوید و نکتہہائے بدیع ازومی شنوند چنین معلوم می شود کہ شورے در سردارد و سوزے در جگر و شیدا صفت می نماید پس دانست کہ دل آویخته اوست و این گرد بلا انگیزتہ او مرکب بجانب اوراند چون دید کہ شاہزادہ بنزدیک او عزم آمدن دارد بگریست۔
- (۲) ملک گفت این لطیفہ بدیع آوردی و این نکتہ غریب گفتی و لیکن محال عقل ست و خلاف نقل کہ ترا فضل و بلاغت امروز از چنگ عقوبت من ربائی دہد مصلحت آن بینم کہ تر از قلعه بزیر اندازم تا دیگران نصیبت پذیرند و عبرت گیرند گفت اے خداوند جہاں پروردہ نعمت این خاندانم و این جرم تنہا در جہاں نہ من کردہ ام دیگرے را بیند از تامن عبرت گیرم ملک را خندہ گرفت و بہ عفو از سر جرم او برخاست۔
- (۳) دانشمندے رادیدم کہ بہ کسے مبتلا شدہ و رازش از پردہ بر ملا افتادہ جو فرواں بردے و تحمل بیگراں کردے بارے بہ لطفش گفتم دانم کہ ترا در محبت این منظور علتے و بنائے محبت برزالتے نیست پس باوجود چنین معنی لائق قدر علما نباشد خود را متہم گردانیدن و جو بے ادباں بردن گفت اے یار دست عتا ہم از دامن بدار کہ بارہادر این مصلحت کہ تو بینی اندیشہ کردم صبرم بر جفاے او سہل تر ہی نماید از نادیدن او و حکیمان گویندہ دل بر مجاہدت نہادن آسان ترست کہ چشم از مشاہدت فرو گرتن۔

(B)

08

(۱) یکے از خواص بارگاہ خلافت پر سید در محلے کہ تادیب آن شوخ چشم بے شرم زیادت بلستے سبب بخشیدن و آزاد کردن چه بود۔ خلیفہ گفت من او را ابرائے خدا ادب می کردم چون مرانا سزاگفت نفس من از اں متعیر و متاثر شد و در صرد انتقام آمد نخواستم کہ در کار حق سبحانہ و تعالی نفس را مدخل دہم کہ این صورت از شیوہ اخلاص دورست و صاحب عمل غرض آمیز از فضیلت ثواب محروم و مہجور۔

(۲) آورده اند کہ روزے یکے از امراء پیش پادشا ہے ایستاده بود وشاہ با او در مہمے مشاورت می فرمود قضا را کثر دے در پیر ہن وے افتادہ بود و ہر ساعت امیر را می گزید وہ نیش زہر آلود خود ضرر می رسانید تا وقتے کہ نیش وے از کار بیصاد و ہر زہرے کہ داشت بکار برد آن امیر مطلقا در آن مشاورت قطع سخن نکرد و تغیرے در و ظاہر نشد و سخنش از قانون عقل و قاعدہ حکمت انحراف نیافت تا بجانہ آمد و آن کثر دم را از جامہ بیروں کرد۔

(۳) و آن شکیبائی باشد بر مکارہ و بلیاتے کہ از حق تعالی بہ بندہ میرسد و صبر، صفتے بغایت مقبول و مرضی ست و منتقبت صبر ہمیں بس ست کہ بمضمون ان اللہ مع الصابرين عون الہی در دنیا با ایشاں و لفقوائے انما یوفی الصابرون اجر ہم بغیر حساب مزد ایشاں در عقبی بسیار و بے پایاں۔

11) چار مصرعوں پر مشتمل نظم کو _____ کہتے ہیں۔

- (a) قطعہ
(b) قصیدہ
(c) مرثیہ
(d) رباعی

12) نثر کی _____ قسم نہیں ہے۔

- (a) ناول
(b) داستان
(c) قصیدہ
(d) کہانی

13) یادگار غالب _____ نے لکھی ہے۔

- (a) حالی
(b) غالب
(c) مومن
(d) اقبال

14) "میں بھارتی ہوں" یہ صفت کی _____ قسم میں ہے۔

- (a) صفت عددی
(b) مقداری
(c) ذاتی
(d) نسبتی

15) "آج بھی ہو جو ابراہیم سا ایماں پیدا آگ کر سکتی ہے اندازے گلستان پیدا

اس شعر میں کونسی صنعت ہے؟

- (a) صنعت تضاد
(b) صنعت تلمیح
(c) استعارہ
(d) تشبیہ

SLR-A – 6D

-4-

- (16) مواد اور طریقے کی بامعنی یکجائی کو _____ کہتے ہیں۔
(a) موادی طریقہ تدریس
(b) اجزائے ترکیبی
(c) طریقہ
(d) مواد اور طریقے میں ربط
- (17) ہلال _____ تاریخ کے چاند کو کہتے ہیں۔
(a) ایک
(b) تین
(c) پانچ
(d) چھ
- (18) غبن کے مصنف _____ ہیں۔
(a) پریم چند
(b) اکبر آبادی
(c) کرشن چندر
(d) مولانا الطاف حسین حالی
- (19) حکومت کی طرف سے دئے جانے والے نام کو _____ کہتے ہیں۔
(a) خطاب
(b) لقب
(c) اعزاز
(d) تخلص
- (20) جس نظم میں کسی کی تعریف یا بھجو بیان کی جاتی ہے وہ نظم _____ ہے۔
(a) رباعی
(b) مرثیہ

2. مندرجہ ذیل مقاصد کی وضاحت دوران تدریس ذیل کے نکات کو ملحوظ رکھتے ہوئے لکھئے۔
10

یا

"معلم قوم کا معمار ہے" اس قول کو واضح کرو۔

3. نصاب سے کیا مراد ہے؟ اس کی بناوٹ بیان کرتے ہوئے اردو مضمون کے نصاب کے اصول بیان کرو۔
10

یا

درسی کتاب کی اندرونی اور بیرونی خصوصیات بیان کرو۔

4. زبان کی ساخت سے کیا مراد ہے؟ اردو زبان کی ساخت واضح کرو۔
10

یا

اردو ادب کے ادوار بیان کیجئے۔

5. اردو کے براہ راست اور بالراست تدریسی طریقوں کو واضح کیجئے۔
10

یا

اردو زبان کے مختلف گر پر مختصر روشنی ڈالئے۔

6. مندرجہ ذیل سوالوں کے مختصر جوابات لکھئے:
40

(1) مہاراشٹر میں اردو کا مقام بتائیے۔

(2) اردو ادب کو کتنے ادوار میں تقسیم کیا جاتا ہے؟

(3) نظم کی ساخت بیان کرو۔

(4) بلیو پرنٹ کے فوائد واضح کرو۔

(5) دستی کتاب کی اہمیت بیان کرو۔

(6) قدر پیمائی کے وسائل بیان کرو۔

(7) خاموش خوانی کی افادیت لکھئے۔

(8) تعلیمی وسائل کو کتنے حصوں میں تقسیم کیا گیا ہے؟ یا تعلیمی وسائل کی قسمیں لکھئے۔

--	--

[4102] – 152

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
PERSIAN
Siyasatenama : Classical Prose Text (Iranian)
(2008 Pattern)

Text Book :

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Discuss the out put of the ethical, social and political literature during the Seljuq Period. 16
OR
Write a critique on the salient features of prose writing in Seljuq Period.
2. Sketch the life sketch and personality of Nizam-UI-Mulk Tusi and estimate his services to the King and the country. 16
OR
Mention the contemporary prose writers of Nizam-UI-Mulk Tusi and assign him a place amongst them.
3. Describe the distinctive features of the prose of Nizam-UI-Mulk Tusi. 16
OR
Comment on the style of Nizam-UI-Mulk Tusi.
4. What is 'Siyasat Nama' ? Give its salient features. 16
OR
Examine critically the subject matter and style of 'Siyasat Nama'.
5. Write short notes on **any two** of the following : 16
  - 1) Importance of Siyasat Nama.
  - 2) Ethical literary works of Seljuq Period.
  - 3) Literary career of Nizam-UI-Mulk Tusi.
  - 4) Literary trends of Seljuq Period.

[4102] – 154

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
PERSIAN
Study of Text Bargazeeda-e-Sher-e-Farsi-e-Maasir
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Discuss the chief characteristics of Modern Persian Poetry. 16
OR
Make a brief summary of Persian Poetry during the age of Mohammad Ali Shah.
2. Write a critic on the social, political and literary conditions in Jamaluddin Afghani's period. 16
OR
Write the characteristics of poetry of Perveen Etisami.
3. Narrate the poetic art of Ishqui. 16
OR
Account for the popularity of Mirza Mohd. Farukhi as a Ghazal writer.
4. Write an account of life and literary works of Eraj Mirza. 16
OR
Narrate the salient features of Abu Qasim's poetic art.
5. Write short note on **any two** of the following : 16
  - 1) Style of Lahati
  - 2) Persian poetry at present
  - 3) Poetic art of Mirza Mohd. Farukhi.
  - 4) Ethical poetry in Persia.

[4102] – 251

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012

PERSIAN
Classical Poetry Texts – II
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Mention the distinctive characteristics of Qaseeda-writing during the Seljuq period. 15

OR

Discuss 'Ghazal' as a form of poetry in Persian.

2. What are the contributions of the Ghaznavi period to Persian poetry ? 15

OR

What are the characteristics of Ghazals of the Timurid period ?

3. Estimate Qaani as a Qaseeda-Writer. 15

OR

Write a critical note on the poetic art of Ameer Khusrov.

4. What are the main themes of Hafiz? 10

OR

Account for the popularity of Hafiz as a Ghazal-Writer.

5. A) Explain **any Five** of the following : 15

(۱) همره موسی و هارون باش در میدان عشق
فرش فرعونى مساز و فعل هانان مکن۔

(۲) چو گوئی حسن در میدان فکنند
به یک جولان دو عالم رام کردند۔

- (۳) ای قوم بہ حج رفتہ کجا عید کجا عید
معشوق ہمسس جاست بیاید بیاید۔
- (۴) بہار شرح جمال تو دادہ در ہر فعل
بہشت ذکر جمیل تو کردہ در ہر باب۔
- (۵) بر رخ ساقی پری پیکر
موسم گل بنوش بادہ ناب۔
- (۶) خانہ بے تشویش و ساقی یار و مطرب بذلہ گو۔
موسم عیش ست و دور ساغر و عہد شباب۔
- (۷) تو صاحب نعمتی من مستحقم
زکوٰۃ حسن دہ حق دارم احشب۔
- (۸) ندارم من در این حیرت بہ شرح حال خود حاجت
کہ او داند کہ من چونم اگر چہ من نمی دانم۔

B) Explain **any Two** of the following :

10

- (۱) دو کوزہ شہد در بش دو چہرہ ماہ نختبش
نہفتہ زلف چوں شبش بتارہا تارہا
سبیل حسن چہر او دو چشم من سپہر او
دام مست مہر او نبیدہا عقار بھا
چگویمت کہ دوش چوں بناز و غمزہ شد بروں
بجرہ آمد اندرون بطرز می گسارہا۔

- (۲) من چون ملوک سرز فلک برگذاشت
زی زهره برده دست و بزمه بر نهاده پای
از دیده گاه پاشم درهای قیمتی
و ز طبع گه فرامم در باغ دلگشای
امروز پست گشت مرا بهمت بلند
زنگار غم گرفت مرا تیغ غمزه ای-
- (۳) بجای آب شعر من اگر برند در چمن
ز فکر آب و رنج من رهد آبیاریها
هماره تا بهر خزاں شود ز باد مهرگان
تهی ز رنگ و بو جهان جو پشت سو سمارها
نخسته باد حال تو هزار قرن سال تو
بهر دل از خیال تو شگفته نو بهارها-
- (۴) گر عز و ملک خواهی اندر جهان مدار
جز صبر و قناعت دستور و رهنمای
ای بی هنر زمانه مرا پاک در نورد
وی کور دل سپهر مرانیک برگرای
ای روزگار هر شب و هر روز از حسد
ده چه ز محنتم کن و ده در ز غم گشای-

[4102] – 252

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
PERSIAN
Classical Prose Text (Indian)
(2008 Pattern)

Text Book: اکبر نامہ از ابو الفضل

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. What is the position of Persian Prose in Akbar's period ? 16
OR
Mention two prominent Persian Prose writers of Akbar's period.
2. Which period of the Mughal history has produced best prose writers ? 16
OR
What were the literary trends prevalent during the Akbar's period concerning the development of Persian Prose writing ?
3. Assess Abul Fazal as a Prose writer. 16
OR
Describe the literary and political career of Abul Fazal and assess his greatness as a writer.
4. Write a critique on 'Akbar Nama' with reference to its style and subject-matter. 16
OR
Discuss the important themes of text of Akbar Nama under your study.
5. Write short note on **any two** of the following : 16
  - 1) Ornate style.
  - 2) Tazkira writing.
  - 3) Merits and demerits of Akbar Nama.
  - 4) Life sketch of Abul Fazal.

[4102] – 254

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012

PERSIAN

Diwan-E-Ghalib (Farsi)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Discuss and point out the salient features of modern Persian poetry. **15**

OR

Gave a brief survey of the literary conditions of the age of Ghalib.

2. Mention the salient features of Ghalib's poetic art. **16**

OR

Write a critique on Ghalib as a Ghazal-writer.

3. What are the literary attainments of Ghalib ? **15**

OR

Mention the contemporary poets of Ghalib and assign him a place amongst them.

4. Comment on the style of the Ghazals of Ghalib. **16**

OR

Write in your own Persian the views of Ghalib **any two** of the following :

(۱) حکمت (۲) عشق (۳) تصوف (۴) وحدت الوجود

P.T.O.

5. Explain **any six** of the following :

18

- (۱) خاموشی ماگشت بد آموز بتان را
- (۲) نیشتر سازید و بگدازید هر جاتیشہ ایست
زین پیش و گرنہ اثرے بود فغان را۔
- (۳) لرزہ دارد خطر از پیت ویرانہ ما
سیل را پائے بہ سنگ آمدہ درخانہ ما
- (۴) برامت تو دوزخ جادید حرا مست
حاشا کہ شفاعت نہ کنی سوختگان را
- (۵) گریبائی مست ناگاہ از در گلزار ما
گل ز بالیدن رسد تا گوشہ دستار ما
- (۶) خضر و در سر چشمہ حیوان فرو غلتیدنش
لغزش پائیس کش رودادہ در دنبال ما۔
- (۷) نمی بینیم در عالم نشاطے کا سماں ما را
چو نور از چشم نابینا ز ساغر رفت صہبا را
- (۸) پس از کشتن بجوا ہم دید نازم بدگمانی را
بجود پیچد کہ ہے ہے وی غلط کردم فلانی را
- (۹) مپرس از عیش نومیدی کہ دندان در دل افسردن
اساس محکم باشد بہشت جاودانی را
- (۱۰) نقشے ز خود براہ گزر بستہ ایم ما
بر دوست راہ ذوق نظر بستہ ایم ما

[4102] – 351

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
PERSIAN
Modern Prose Text (Subordinate)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Discuss the salient features of prose literature of the Timurid period. **16**

OR

Write a critique on Dastanhai Dilangez with reference to its subject matter and style.

2. Draw the character sketch of **any one** of the following : **16**

نل (۱)

زلیخا (۲)

رابعہ (۳)

3. Write short notes on **any two** of the following : **16**

- 1) Life sketch of Attar
- 2) Faizi as a Dastan writer
- 3) Style of Jami
- 4) Plot of 'Yusuf-wa-Zulekha'.

P.T.O.

(۱) غلام مرغ را در قفس کرد و پیش نل آورد، مرغ و عاشق زار مدتی از درد نالیدند. سرانجام مرغ به سخن آمد و گفت ای دلسوخته ناکام، ما هر دو اسیر و گسته بالیم، جفت من به پرواز در آمد و من در آتش جدائی ماندم، اکنون از دست بدار و از این شکار چشم پوش، شاید که روزی به کارت آیم. نل گفت ای مرغ ناتوان تو کی از عهده انجام کار من برمی آئی، بگو برای دل غمدیده من چه کار از تو ساخته است، مرغ گفت من خود از عالم عشق و عشق‌بازی چیزها دانم، در انجمن عشاق همه جا از عشق تو داستانها نقل می‌کنند و می‌دانم که دلت نگران جائی است، اکنون می‌توانم خطی از جانب تو نهمانی به دلبرت برسانم و پیغامی بهرم، نل فوری رفت و تنها کنار جویباری نشست.

(۲) رودکی هم مست می‌وگرم شعر، بی‌خبر از وجود حارث، زبان گشاد و داستان را چنانکه بود بی‌پرده نقل کرد و گفت شعر از دختر کعب است که مرغ دلش در دام غلامی اسیر گشته است چنانکه نه خوردن می‌داند و نه خفتن و جز شعر گفتن و غزل سرودن و نهمانی برای معنوق نامه فرستادن کاری ندارد. راز شعر سوزانش جز این نیست.

حارث داستان را شنید و خود را به مستی زد چنانکه گویی چیزی نشنیده است. اما چون به شهر خود بازگشت دلش از خشم می‌جوشید و در پی بهانه‌ای می‌گشت تا خون خواهر را فرو ریزد و ننگ را از دامان خود بشوید.

(۳) روز دیگر شیخ معتکف کوی یارش و باسگان کولیش همطر ازگشت و از اندوه چون موی باریک شد. عاقبت از درد عشق بیمار گشت و سر از آن آستان بر نگرفت و آنقدر خاک کولیش را بستر و بالین ساخت تا دختر از رازش آگاه شد و گفت "ای شیخ کجا دیده‌ای که زاهدان در کوی ترسایان مقیم شوند؟ از این کار در گذر که دیوانگی بار می‌آورد." شیخ گفت "ناز و تکبر به یک سونه که عشقم سر سری نیست، بادلم را بازده یا فرمان ده تاجان پیفشام."

(۴) زلیخا از جواب یوسف آشفته حال گشت و به پای خود نزد او رفت و حال دل گفت و با آه و فغان کام دل خواست. یوسف زار گریست و چون زلیخا سبب گریه را پرسید گفت: هرگز عشق کسی بر من نجسته نیامده است، اکنون نمی دانم که عشق تو بر سر من چه خواهد آورد. جز بندگی تو کاری ندارم، بالطف خود شرمند هام مکن، بگذار تادرپی کاری بروم و بخدمتی سرگرم شوم. زلیخا یوسف را به باغی فرستاد و دختران خود برو به خدمت گذاشت تا او را به کامرانی آشنا سازند. اما یوسف در ایشان ننگریست.

(۵) مرغ نامه عشق را گرفت و به پرواز درآمد، شتابان کوه و بیابان را تیمود تا به کاخ دمن رسید و دمی به کنار بام نشست و به نظاره پرداخت، ناگاه چشمش به دمن افتاد که در باغ به گردش مشغول است. مرغ فرود آمد و بر سبزه رو بروی دمن نشست. مرغان دیگر همه پرها گشادند و به دنبال او بر چمن فرود آمدند. دمن از دیدن مرغان مبهوت ماند و ناگهان دریافت که همه آنها اوج گرفتند و ناپدید شدند جز یکی که در گلستان باقی ماند، باشتاب به سویش دوید تا به دامش آورد.

(۶) رابعه روزی در راهی به رودکی شاعر بر خورد. شعرها بسرای یکدیگر خواندند و سوال و جوابها کردند. رودکی از طبع لطیف دختر در تعجب ماند و چون از عشقتش آگاه گشت راز طبعش را دانست و چون از آنجا به بخارا رفت به درگاه شاه بخارا، که به نمک حارث شتافته بود، رسید. از قضا حارث نیز برای عذر خواهی و سپاسگزاری همان روز دربار شاه وارد گشت. جشن شاهانه ای برپا شد و بزرگان و شاعران بار یافتند. شاه از رودکی شعر خواست. او هم بر پاخواست و چون شعرهای دختر را به یاد داشت همه را بر خواند. مجلس سخت گرم شد و شاه چنان مجذوب گشت که نام گوینده شعر را از او پرسید.

5. Translate **any two** of the following unseen passages in to **English, Urdu or Marathi** :

12

(۱) سیلمان ہمت بر آں گماشت کہ بیت المقدس را در سر زمین شام بنا کند، تا وسیلہ تسہیل عبادت و تقرب بسوی خدا باشد۔ پس در این راہ نشاط و کوششی فراواں کرد، تا آں بنای بلند پایہ و مجلل را بپایاں برد، و چون از کار معبد پر داخت، دلش آرام شد و خاطرش بیاسود، و پس از آں باگروہی انبوه بقصد حج عزیمت کرد، و مدتی در سر زمین حرم اقامت گزید، و پس از آں آہنگ "یمین" کرد و بسر زمین "صفا" در آمد و در آنجا بختوی آب پرداخت و برای یافتن آں، کاوش و کوشش فراواں کرد و سر انجام خستہ و فرسودہ شد و بمقصود خود دست نیافت۔

(۲) سیلمان بصف پرندگان توجہ کرد و بد ہد سراغ گرفت تا او را باب رہبری کند ولی فہمید کہ بد ہد غائب است، پس قسم یاد کرد کہ اگر برای غیب خود حجتی واضح و عذری موجہ نیورد، او را بشکنجہ سخت سپارد، یا ز بخش کند، ولی بد ہد پس از چند لحظہ بازگشت، و باعزاز و تواضع پرداخت و برای جلب عواطف سیلمان گفت : من بر امری اطلاع یافتہ ام کہ دست علم و قدرت و دامنہ اطلاع تو بآں نرسیدہ است، دستری را کشف کردہ ام کہ کارش بر تو پوشیدہ مانده است۔

(۳) این داستان، شعلہ خشم سلیمان را با آتش شوق تبدیل کرد تا سراسمییہ و شتاباں ازں بد ہد خواست کہ داستان مشروح و کامل خود را بیان کند و حجت و عذرش را باز نماید، بد ہد گفت : من در سر زمین "سبا" زنی را دیدم کہ بر مردم آن سامان سلطنت می کند، و دستگاہی عریض و تختی عظیم دارد، ولی شیطان بر آن قوم مسلط شدہ، و چشم و گوش و عقل و ہوش شان را فراگرفتہ و از راہ راست شان باز داشتہ است۔ من ملکہ و قومش را دیدم کہ آفتاب را بجای خدای پرستند و در برابر خورشید سجدہ می گزارند، پس این منظرہ مرا بو حشت افگند۔

(۴) فرعون و سپاهانش دیدند که راه های دریا هم چنان پیش رویشان بازو کشوده است و می توانند بزودی از آن راهبانه بنی اسرائیل دست یابند، پس غرور دیده عقل شان را کور ساخت و فرعون رو بسپاهیان کرد و از سر لاف گفت: تماشا کنید چگونه دریا بفرمان من شکافته شد و راه داد تا بندگان خود را تعقیب کنیم!

قوم فرعون، این منظره عجیب را بحساب اعجاز فرعون گذاشتند، وبقدرت و نصرتش قوت قلب و اطمینان یافتند و مانند سیل سر بدریا گذاشتند آنها سر بهم گذاشتند و همه را بگام مرگ فرو بردند و سرگذشت ایشان را برای آیندگان درس عبرتی ساختند.

[4102] – 352

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2012
PERSIAN
Grammar
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Introduce and explain **any two** of the following :

14

(۱) انواع ضمير

(۲) انواع فعل

(۳) انواع صفت

(۴) انواع كلمه

2. Define and explain **any six** of the following :

18

(۱) جناس زايد

(۲) جناس ناقص

(۳) جناس تام

(۴) جناس مزدوج

(۵) جناس مصحف

(۶) تجاهل العارف

(۷) مرآة النظر

(۸) سوال و جواب

(۹) اشتقاق

(۱۰) تنسيق الصفات

(۱۱) قلب

3. Define and explain **any four** of the following : 16

- (۱) فعل ماضى تمنائى
- (۲) فعل حال
- (۳) فعل ماضى مطلق (امكانى)
- (۴) فعل امر
- (۵) فعل ماضى بعيد
- (۶) فعل ماضى استمرارى-

4. Define and explain fully **any one** of the following : 16

- (۱) فعل حال استمرارى
- (۲) فعل حال مطلق-

5. Define and explain **any two** of the following : 16

- (۱) فعل متعدى
- (۲) فعل لازم
- (۳) مضارع اخبارى
- (۴) فعل مضارع اصلى-

[4102] – 451

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2012
PERSIAN
Modern Poetry Text (Subordinate)
(2008 Pattern)

Text Book : پیام مشرق از ڈاکٹر محمد اقبال

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) Attempt **all** questions.

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Describe the contributions of the modern period to Persian poetry. **16**

OR

What are the various literary trends of modern Persian poetry ?

2. Comment on the style of Dr. Mohammad Iqbal. **16**

OR

Estimate the literary importance of 'Payam-e-Mashrique'.

3. Reproduce in your **own** Persian **any one** of the following. **12**

(۱) نوائے وقت (۲) گل نختیں (۳) افکار انجم

4. Explain or translate **any eight** of the following. **24**

(۱) بہ بحر رفتم و گفتم بہ موج بے تابی

ہمیشہ در طلب استی چه مشكلے داری؟

ہزار لولوئے لالاست در گریبات

درون سینہ چو من گوہرے دے داری؟

تپید و از لب ساحل رمید و ہیچ نہ گفت

(۲) کجا این روزگارے شیشہ بازے
 بہشت این گنبدگرداں ندارد
 ندیدہ درد زنداں یوسف او
 زینحایش دل نالاں ندارد
 خلیل او حرفے آتشی نیست
 کلیمش یک شرر درجاں ندارد

(۳) تقدیر فسوں من، تدبیر فسوں تو
 تو عاشق لیلائے، من دشت جنون تو
 چوں روح رواں پاکم ازچند و چگون تو
 تو راز درون من، من راز درون تو
 نعرہ زد عشق کہ خونیں جگرے پیدا شد
 حسن لرزید کہ صاحب نظرے پیدا شد
 فطرت آشفٹ کہ از خاک جہان مجبور
 خود گرے، خود شکنے، خود نگرے پیدا شد
 خبرے رفت زگردوں بہ شیشتان ازل

حذر اے پردگیاں پردہ درے پیدا شد

(۵) عقاب دور ہیں جوئینہ راگفت
نگا ہم آنچہ می بیند سراب است
جوابش داد آں مرغ حق اندیش
تو می بینی و من دانم کہ آب است
صدائے ماہی آمد از تہ بحر

کہ چیزے ہست وہم در پیچ و تاب است

(۶) بود و نبود صفات

جلوہ گر یہائے ذات

آنچہ تو دانی حیات

آنچہ تو خوانی مات

پیچ نہ دارد ثبات

خاک چمن وانمود، راز دل کائنات

(۷) زندگی سوز و ساز، بہ ز سکون دوام

فاختہ شاہیں شود از تپش زیر دام

پیچ نیاید ز تو غیر سجد نیاز

خیز چو سرو بلند اے بلعل نرم گام

کوثر و تسنیم برو، از تو نشاط عمل

گیر زمینائے تاک بادہ آئینہ فام

(۸) چنگیزی و تیموری، مشتے زغبہ من
 ہنگامہ افرنگی یک جستہ شرار من
 انساں و جہان او، از نقش نگار من
 خون جگر مردان، سامان بہار من
 من آتش سوزانم، من روضہ رضوانم

(۹) باد بہاراں وزید
 مرغ نوا آفرید
 لالہ گریباں درید
 حسن گل تازہ چید
 عشق غم نو خبرید
 خیز کہ درباغ و راغ قافلہ گل رسید

(۱۰) نگا ہم راز دار ہفت و چار است
 گرفتار کمندم روزگار است
 جہاں بینم باین سو باز کر دند
 مرا با آن سوئے گردوں چہ کار است
 چکہ صد نغمہ از سازے کہ دارم
 بازار افکنم رازے کہ دارم

5. Translate the following passage into **English, Marathi or Urdu.**

12

هنگامیکه سلطان محمود غزنوی بنحاک هند حملہ کرد پیر مردی جہاندیدہ و با تجربہ بر کشور پہناور هند فرمانروائی می نمود۔ اتفاقاً لشکریان ہندی در برابر قوای سلطان محمود الہیستادگی نکردند و شکست خوردند۔ در نتیجہ فرمانروائے ہندوستان اسیر لشکریان ایران شد۔ چون فرمانروائے پیر را بحضور سلطان محمود پادشاہ ایران آوردند سلطان بر کہن سالی او دلش سوخت و گفت :

چنانچہ مسلمان شوی از سرخونت در میگذرم و تو را آزاد میکنم۔ فرمانروائے ہندی بدیں اسلام در آمد و در کمال آزادی در خیمہ و خرگاہ خودش بسر می برد و لے شب و روز کارش گریہ وزاری بود۔ چون مدتی گذشت بسطان محمود خبر دادند کہ پیر مرد شب و روز گریہ و زاری و بیقراری می کند۔